

Handlingsplan mot marin forsøpling 2021-2025 - oppfølging av tiltak og revidering av handlingsplan

1. Innledning

Fiskeridirektoratet lanserte i 2021 en femårig handlingsplan mot marin forsøpling. Gjennom handlingsplanen samlet og koordinerte vi vår innsats mot marin forsøpling. Handlingsplanen hadde en lang rekke konkrete tiltak for å forebygge og redusere marin forsøpling fra yrkesfiske, fritidsfiske og havbruk.

Miljøseksjonen har ansvar for handlingsplanen og oppfølging av tiltakene.¹ Den nærmere planlegging og gjennomføring av tiltakene lå til seksjoner som hadde det faglige ansvaret for oppgaver knyttet til tiltakene.

Miljøseksjonen startet tidlig i 2025 arbeidet med å revidere handlingsplanen, jf. oppdrag i føringsbrev for 2025. I arbeidet med revidering av handlingsplanen har vi gjennomgått alle tiltakene, og vurdert tiltak som er aktuelle å ta med videre arbeidet med i en ny handlingsplan mot marin forsøpling for 2026-2030. Utkast til ny handlingsplan var på intern høring i mai 2025, og innspillene er tatt med i arbeidet.

2. Oppfølging av tiltak og revidering av handlingsplan

Miljøseksjonen har i handlingsplanens periode fulgt opp tiltakene under de ulike kapitlene i handlingsplanen og hatt dialog med aktuelle seksjoner. Flere av tiltakene er kontinuerlig pågående aktiviteter og oppgaver, mens andre er gjennomført og ferdigstilt. Noen tiltak måtte utsettes på grunn av avhengighet av andre tiltak/prosesser, og for noen tiltaket har vi gjennomført og ferdigstilt deler av det planlagte arbeidet. Det viste seg også at noen tiltak etter nærmere vurdering ikke var aktuelle, eller at de lå utenfor vårt myndighetsansvar. Erfaringene viser at forankring og tydeliggjøring av ansvar for tiltakene kunne vært bedre.

Status for tiltakene under de ulike kapitlene innenfor yrkesfiske, fritidsfiske og akvakultur er oppsummert i tabeller med fargekode basert på gjennomføring i perioden 2021 til juni 2025:

- Grønn – Tiltaket er gjennomført, eller kontinuerlig pågående arbeid.
- Gul – Tiltaket er delvis gjennomført.
- Rød – Tiltaket er ikke gjennomført.
- Hvit – Etter nærmere vurdering er ikke tiltaket aktuelt/relevant eller utenfor Fiskeridirektoratets myndighetsansvar.

Fargekodene sier ikke noe om hvorvidt tiltaket videreføres i ny handlingsplan mot marin forsøpling eller ikke. Under tabellene beskrives oppfølging av tiltakene (under de ulike kapitlene) kort sammen med hvilke tiltak (eksempelvis kontinuerlige/pågående oppgaver og aktiviteter) som tas med videre i Fiskeridirektoratets arbeid mot marin forsøpling.

¹ Iht. RAMO for Forvaltningsdivisjonen (12.5.23) inngår "handlingsplan marin forsøpling og følge opp tiltak i denne" i Miljøseksjonens hovedansvarsområder og oppgaver. Handlingsplanen ble utarbeidet før omorganiseringen av utviklingsseksjonen i ressursavdelingen med innspill fra øvrige enheter i Fiskeridirektoratet.

2.1. Yrkesfiske

Status for tiltakene i kapittel 7.1 i Handlingsplan 2021-2025

Kapittel	Tiltak	Status
7.1.1	Kommunikasjon om marin forsøpling	Grønn
	Spre planen i næringsorganisasjoner	
	Presentere handlingsplanen i aktuelle fora	Gul
	Etablere arbeidsgruppe med næringsaktører, årlig kontakt	
7.1.2	Konkret holdningsskapende arbeid	Gul
	Konkret kunnskapskampanje	
	Utarbeide veiledning i samarbeid med næringen	
	Bidra i videreføringen av CNO	
7.1.3	Starte dialog, marin forsøpling som obligatorisk faginnhold	Hvit
	Arbeide med implementering i fagskoler	
	Arbeide med implementering i VGS	
7.1.4	Bidra i Miljødirs. arbeid med avfallshåndtering og produsentansvar	Grønn
	Arbeid med tilrettelegging for separering, gjenbruk og gjenvinning	Gul
7.1.5	Deltagelse i "Life Cycle of Fishing Gear in the High North"	Grønn
7.1.6	Deltagelse i SFI ved UiT, Dsolve	Grønn
	Gjennom FHF se på utfordringer med snurrevadtø og slitematter	
	Videreføre arbeid med implementering av rømningshull	Gul
	Arrangere seminar om redskapsdesign og materialer	
7.1.7	Eierløst redskap, utredning av rettigheter	Grønn
	Eierløst redskap, samarbeide for å gjennomgå lovverk	
	Eierløst redskap, finne løsninger for håndtering	Gul
7.1.8	Lagring av redskap i sjø, utrede lovverk	Grønn
	Lagring av redskap i sjø, iverksette tydelige retningslinjer	Gul
7.1.9	Merking av redskap, metodeutvikling	Grønn
	Arbeid med testing av merkeløsninger for yrkesfiske	
	Arbeid med uttesting av merking av garn	Rosa
	Utrede metoder for elektronisk ID for redskap	
7.1.10	Enklere rapportering, etablere gruppe for startarbeid	Grønn
	Enklere rapportering, utvikle og innføre løsninger	
7.1.11	Bidra i arbeid med gjenfinningsløsninger	Grønn
7.1.12	Bidra i internasjonale arbeidsgrupper	Rosa
	Søke samarbeid internasjonalt	
	Utrede eventuelle tiltak i samarbeid med NORAD	

Oppfølging av tiltakene og revidering av handlingsplan

Kapittel 7.1.1. Forebyggende arbeid gjennom dialog med næringsaktører

Tidlig i perioden ble det gjennomført flere tiltak som handlet om å informere om handlingsplanen. Det ble etablert en referansegruppe med representanter fra næringsorganisasjonene og Miljødirektoratet, som har hatt et møte, i 2021.

Det forblir viktig å kommunisere med fiskerinæringen og andre aktuelle aktører om farene og tiltak knyttet til marin forsøpling. Dette vil vi fortsette å jobbe med i tiden fremover, og videreføres i ny handlingsplan under «informasjon og bevisstgjøring», samt ved kontroll og veiledning.

Kapittel 7.1.2. Holdningsskapende tiltak knyttet til tap av utstyr

Fiskeridirektoratet har i flere år gjennomført holdningskampanjer hvor målgruppen er alle brukere av havet. Yrkesfiskere vil naturlig inngå i denne målgruppen. Gjennom arbeidet med prosjektet Clean Nordic Oceans (CNO) ble det gjennomført tiltak for å fremme gode holdninger til marin forsøpling blant yrkesfiskere.

Fiskeridirektoratet har bidratt i arbeid ledet av Sjøfartsdirektoratet med et norsk forslag i Internasjonal Maritim Organisasjon (IMO) om at alle fiskefartøy skal ha en skriftlig plan for forebygging og hindring av at fiskeredskap eller deler av redskap mistes i havet og blir marin forsøpling². Fiskeridirektoratet har foreslått et prosjekt i Arktisk råds arbeidsgruppe PAME (Protection of the Arctic Marine Environment) som skal se på hvordan en slik plan kan tilpasses arktiske fiskerier. Prosjektet «Preventing loss of fishing gear parts and net cuttings from fisheries in the Arctic and Near-Arctic – Fishing Gear Management Plan (FGMP)» er inkludert i [PAME sin arbeidsplan for 2025-2027](#), og skal ledes gjennom et samarbeid mellom Island, Canada, Kongeriket Danmark og Norge (Miljødirektoratet og Fiskeridirektoratet).

Videreføringen av [Clean Nordic Oceans](#): Fiskeridirektoratet bidro til Senter mot marin forsøpling (MARFO)³ og Nordisk Ministerråd med kunnskap som kunne legges til grunn for en videreføring av samarbeidsprosjektet. Ministerrådet valgte å ikke prioritere en videreføring.

Informasjon og bevisstgjøring knyttet til yrkesfiske er et kontinuerlig arbeid. Tiltak knyttet til dette videreføres i ny handlingsplan under «informasjon og bevisstgjøring».

Kapittel 7.1.3. Implementering av obligatorisk faginnhold om marin forsøpling i utdanning for fiskere

Utdanningsdirektoratet har ansvar for læreplaner og faginnhold. Det har ikke vært aktuelle arenaer der Fiskeridirektoratet har kunnet bidra i utarbeiding av faginnhold i utdanninger.

SALT har på oppdrag fra Miljødirektoratet utviklet undervisningsopplegg marin forsøpling, [Blått ansvar](#), tilpasset videregående skoler som naturbruk, fiske og fangst og akvakultur. Fra 2021 er filmer og oppgaver distribuert gratis til skoler som har vist sin interesse.

Tiltaket ligger utenfor Fiskeridirektoratets myndighetsansvar. Dersom vi får henvendelse fra utdanningsmyndighetene om vi ønsker å bidra i utvikling av faginnhold, vil vi gjøre en vurdering.

Kapittel 7.1.4. Bedre ordninger og systemer knyttet til mottak, håndtering og behandling av utrangert fiskeredskap

Fiskeridirektoratet har bidratt etter forespørsel til Miljødirektoratets prosesser, deltatt i referansegrupper mm. Vi har levert høringssvar til høring om innføring av EUs

² Punktet «Consider the development of measures for a ship specific management plan for the gear and equipment deployed in fishing activities, including the logging of fishing gear on board a fishing vessel» er inkludert i IMOs 2025 Action Plan to Address Marine Plastic Litter from Ships (resolution MEPC.404(83)).

³ Senter mot marin forsøpling (Marfo) ble en del av Miljødirektoratet 1. januar 2024.

Skipsavfalldirektiv⁴ og utvidet produsentansvar etter EUs direktiv om plastprodukter⁵. Arbeid knyttet til tilrettelegging for separering, gjenbruk og gjenvinning: se kapittel 7.1.5.

Miljødirektoratets arbeid med Skipsavfalldirektivet og utvidet produsentansvar er aktuelt å følge med på videre under «sirkulær økonomi» i ny handlingsplan. Vi fortsetter å bidra med faglig kunnskap i relevante prosesser etter forespørsel fra Miljødirektoratet.

Kapittel 7.1.5. Stimulere til økt sirkulær økonomi og gjenvinning av fiskeredskaper

Fiskeridirektoratet har på forespørsel deltatt i ulike forskningsprosjekter knyttet til sirkulær økonomi og gjenvinning av fiskeredskaper laget av plast.

Fiskeridirektoratet har deltatt via Nordisk Ministerråd til prosjektet [«Life Cycle of Fishing Gear in the High North»](#). Formålet med prosjektet har vært å undersøke hvordan utrangert fiskeredskap håndteres i lys av sirkulær økonomi i de nordiske landene. I sluttrapporten legges det frem en rekke anbefalinger for å bedre sirkulær økonomi for fiskeredskap, inkludert merking, opprydningstiltak, holdningsskapende arbeid og regionalt samarbeid.

Shift-Plastics: Fiskeridirektoratet har deltatt i referansegruppe i et forskningsprosjekt finansiert av Norges Forskningsråd, ledet av Vestlandsforskning og Nordlandsforskning. Prosjektets mål er å identifisere bærekraftige sirkulære løsninger for å håndtere plast i fiskeri og havbrukssektoren. Prosjektet har foreløpig publisert to rapporter og en rekke publikasjoner, omhandlende kunnskap og kunnskapshull for sirkulære løsninger for plast fra fiskeri- og havbruksnæringen.

Fiskeridirektoratet vil følge med i utviklingen av løsninger for bedret sirkulær økonomi og gjenvinning av fiskeredskaper. Vi fortsetter arbeidet i ny handlingsplan under «sirkulær økonomi».

Kapittel 7.1.6. Utvikling av alternative materialer, nedbrytbare komponenter og redskapsdesign til bruk i fiskeriene

Fiskeridirektoratet deltar i Senter for forskningsdrevet innovasjon [«Dsolve - Senter for utvikling av bionedbrytbar plast til anvendelse i fiskeri og akvakultur»](#). Senteret har nylig vært gjennom en standardisert evaluering i regi av Norges forskningsråd, men utført av eksterne forskere og institutt. I evalueringen konkluderes det med at senteret er i god fremdrift og følger i stor grad forespeilet plan. Det er imidlertid rom for forbedringer innen flere områder, og dette er tydeliggjort fra evalueringspanelet.

Rent praktisk har senteret hatt stor oppmerksomhet på utvikling av nedbrytbare garn, men også andre produkter. Uttesting har i den senere tid pågått og resultatene fra dette vil være viktig i den gjenværende perioden på 3 år for å utvikle relevante produkter.

Fiskeridirektoratet har delvis finansiert prosjektet [«Alternative materialer til plast som er brukt til snurrevadtåu og trålmatter»](#), ledet av SINTEF Ocean. I prosjektet ble det dokumentert en plastutslippsreduksjon ved bruk av bioplast eller andre alternative materialer i snurrevadtåu og trålmatter. Resultatene brukes videre av forskningsmiljøene for å finne passende alternativer til plast i snurrevadtåu og trålmatter.

Implementering av nedbrytbare komponenter i teiner (rømmingshull): Fiskeridirektoratet jobber med å gradvis iverksette krav til rømmingshull (mistet teine vil etter en viss tid vil åpne

⁴ [Forskrift om endring i forurensningsforskriften kapittel 20 og forskrift om miljømessig sikkerhet for skip og flyttbare innretninger - Lovdata](#)

⁵ [Høring av forslag til forskriftsregulering av utvidet produsentansvar for utstyr fra fiskeri, fritidsfiske og akvakultur, som inneholder plast - miljødirektoratet.no](#)

seg og stoppe videre fangst/spøkelsesfiske) i alle varianter av teiner som benyttes i de ulike fiskeriene. Fra 2017-2025 er det innført slike krav for fiske med teiner etter hummer, taskekrabbe, sjøkreps, kongekrabbe, snøkrabbe, leppefisk og fisketeine (pågående prosess i 2025).

Bidrag til forskning og utvikling som kan redusere marin forsøpling fra yrkesfiske, inkludert et søkelys på utvikling av nedbrytbare alternativer til plast videreføres som tiltak i ny handlingsplan under «forskning og utvikling». Rømmingshull forhindrer spøkelsesfiske, men reduserer ikke forsøplingen som tapte fiskeredskap medfører. Arbeidet med innføring av krav om rømmingshull fortsetter i Fiskeridirektoratet, men vil ikke inkluderes i ny handlingsplan mot marin forsøpling.

Kapittel 7.1.7. Fjerning av gjenstående fiskeredskap uten kjent eier og effektivisere opprydning

Våren 2025 vedtok Stortinget en endring i havressurslova som gir Fiskeridirektoratet hjemmel til å beslaglegge og destruere eller avhende umerket fiskeredskap der eieren ikke lar seg identifisere. Seksjon for fiskerikontroll og veiledning er ansvarlig for oppfølging av den nye lovhjemmelen, i samarbeid med seksjon reaksjoner og Sjøtjenesten.

Arbeidet med å følge opp ny lovhjemmel i havressurslova tas med videre i ny handlingsplan mot marin forsøpling.

Kapittel 7.1.8. Lagring av fiskeredskaper på havet

I 2024-2025 ble det etablert en arbeidsgruppe i Fiskeridirektoratet som skulle gjennomgå problemstillingene knyttet til lagring av fiskeredskap eller deler av redskap i sjø, og foreslå løsninger for dette. Arbeidsgruppen har også avklart hvilket handlingsrom som eksisterer innenfor rammene av havressurslova.

Arbeidsgruppen har avlevert sin rapport til Forvaltningsdivisjonens ledelse, som skal vurdere videre tiltak.

Arbeidet og videre prosess for lagring av fiskeredskap eller deler av redskap i sjø tas med videre under «forebygging under utøvelse av yrkesfiske» i ny handlingsplan.

Kapittel 7.1.9. Merking av fiskeredskap

I løpet av de siste fem årene har det pågått flere arbeidsprosesser knyttet til merking av selve fiskeredskapen. Det har vært gjennomført metodeutvikling, høringer og lovendringer.

I høstingsforskriftens § 66 Krav til merking fremgår det at alle teiner som benyttes til fangst av snøkrabbe skal være tydelig merket med fartøyets registreringsmerke, og ved fiske etter blåkveite med garn skal første og siste garn i hver garnlenke være merket.

Elektronisk ID-merking ble tidlig i prosessen vurdert som prematurt som et merkekrav. Dette skyldes i hovedsak at det ikke foreligger en infrastruktur til å ta merverdien av bruken med en slik løsning som vil være mer kostbar for bruker. I tillegg vil det være behov for en del standardisering ved slike krav. I den videre prosess vil det være naturlig å vurdere hvorvidt Fangst ID programmet kan ha en mer egnet infrastruktur som kan nyttiggjøre seg merverdien ved elektronisk merking.

I mellomtiden vil det forløpende bli vurdert behov for innføring av manuelle merkekrav, basert på en modultilpasning knyttet til største nytteverdi av merking på selve fiskeredskapen.

Arbeid med å utvikle og gjennomføre gode løsninger for merking av selve fiskeredskapen tas med videre under «sirkulær økonomi» i ny handlingsplan.

Kapittel 7.1.10. Enklere rapportering av tapte fiskeredskap

Fra 2022 er det lagt til rette for at meldinger om tap av fiskeredskap skal meldes inn via Barentswatch FiskInfo, og høstingsforskriftens § 69 fastslår at tapte fiskeredskap skal rapporteres til Kystvakten via elektronisk sending på et format som muliggjør automatisk meldingshåndtering.

Tiltaket er gjennomført og ferdig, og det er ikke behov for å ta det videre i ny handlingsplan.

Kapittel 7.1.11. Enklere gjenfinning av tapt fiskeredskap

En løsning for å enklere finne igjen tapt fiskeredskap er kalt «PingMe». Utvikling av PingMe under ledelse Ocean space acoustics er basert på tilnærming der en teknisk innretning plasseres på fiskeredskapen og gjennom et akustisk signal skal dette kunne identifisere posisjonen på havbunnen. FHF har bidratt med midler for å teste og videreutvikle PingMe.⁶ Prosjektet med uttesting ble tildelt Runde Miljøsentert og Havforskningsinstituttet. Prosjekt ble igangsatt i 2023. Siste og avsluttende del av uttesting er nylig avsluttet og resultat fra hele arbeidet skal fremlegges i september 2025.

Arbeidet med enklere gjenfinning av tapt fiskeredskap tas delvis med videre i kulepunkt om å vurdere tiltak og løsninger som kan være effektiviserende for opprydning av tapte fiskeredskap under «opprydning» i ny handlingsplan.

Kapittel 7.1.12. Internasjonalt bidrag

Fiskeridirektoratet deltar i ulike arbeidsgrupper og prosesser i internasjonale fora som omhandler marin forurensning. De tre største er OSPAR, IMO og Arktisk råd. I tillegg dukker det innimellom opp saker i andre fora, for eksempel i Nordisk ministerråd om denne tematikken.

Fiskeridirektoratet vil videreføre sitt engasjement i de eksisterende arbeidsgruppene. Ytterligere samarbeid internasjonalt vurderes ut fra nytte og kapasitet og må beslutes av ledelsen.

⁶ [FHF-prosjekt Gjenfangst av faststående fiskeredskap på avveie: Uttesting av systemet PingMe](#)

2.2. Fritidsfiske

Status for tiltakene i kapittel 7.2 i Handlingsplan 2021-2025

Kapittel	Tiltak	Status
7.2.1	Kommunikasjon om marin forsøpling	
	Etablere arbeidsgruppe med fritidsfiskere, årlig kontakt	
7.2.2	Holdningsskapende og kunnskapsøkende arbeid	
	Utvikle opplæringsmateriale til fritidsfiskere	
	Utvikle opplæringsmateriale til friluftslinjer	
	Arrangere møte med redskapsdistributører	
7.2.3	Eierløst redskap, utredning av rettigheter	
	Eierløst redskap, samarbeide for å gjennomgå lovverk	
	Eierløst redskap, finne løsninger for håndtering	
7.2.4	Deltagelse i SFI ved UiT, Dsolve	
	Arrangere seminar om redskapsdesign og materialer	
7.2.5	Videreføre arbeid med implementering av rømningshull	
	Sammenholde kunnskap fra SFI for teineredskaper	
7.2.6	Høringsprosess, krav om merking av teiner og ruser	
	Innføring av krav til merking av teiner og ruser	
	Videre arbeid og vurdering av merking med elektronisk ID	
7.2.7	Synlighet i krepsefiske, opprette faggruppe for utredning	
7.2.8	Utrede nytte av registreringsordning	
7.2.9	Forskriftsarbeid og utredning, Rapporteringsplikt	
	Iverksette rapporteringsplikt for tapte redskap	
	Knytte data fra rapportering til SOMM sin kartløsning	
7.2.10	Spre kunnskap til turistfiskebedrifter	
	Utvikle retningslinjer til turistfiskebedrifter	

Oppfølging av tiltakene og revidering av handlingsplan

Kapittel 7.2.1. Forebyggende arbeid gjennom dialog med fritidsfiskere

Tidlig i perioden gjennomført flere tiltak som handlet om å informere om handlingsplanen. Det ble etablert en referansegruppe med representanter fra ulike forgreininger innen fritidsfiske og Miljødirektoratet, som har hatt et møte, i 2022.

Forebygging gjennom dialog og holdningsarbeid rettet mot fritidsfiske har høy prioritert og videreføres under «forebygging gjennom dialog og holdningsarbeid» i ny handlingsplan. Dialog med både fritidsfiskere og interesseorganisasjoner inngår i dette.

Kapittel 7.2.2. Holdninger og kunnskap knyttet til riktig bruk av redskap

Gjennom de siste fem årene har Fiskeridirektoratet gjennomført flere ulike holdningskampanjer og andre kommunikasjonstiltak for å spre gode holdninger til å ta vare på havet og dyreliv, samt å øke fritidsfiskeres kunnskap om ansvarlig bruk av fiskeredskap.

Eksempler på gjennomførte tiltak er:

- Utarbeidet opplæringsmateriale til bruk ved fiske med faststående redskap i fritidsfiske. [Kurs i fritidsfiske: Skitt fiske](#).

- Holdningskampanje i samarbeid med Sjøfartsdirektoratet, Kystverket og Senter mot marin forsøpling, omhandlende hva vi alle kan bidra med for å få bukt med plasten som havner i sjøen: [«Hei, har du mista noe?»](#)
- Samarbeid med utsalgssteder og forhandlere av fiskeutstyr til fritidsfiskere: arrangert møte for erfaringsutveksling, samt tilrettelagt for formidling av Fritidsfiskeappen og kurs i fritidsfiske gjennom disse aktørene.
- Formidling av Fritidsfiskeappen og kurs i fritidsfiske gjennom betalt plassering i medier, på flyplasser og på ferger.
- Egen [kampanje om marin forsøpling og tapte fiskeredskap i Oslofjorden](#) sommeren 2023.

Forebygging gjennom dialog og holdningsarbeid rettet mot fritidsfiske har høy prioritert og videreføres. Holdningsarbeid og informasjonstiltak knyttet til opplæring av barn og unge inngår også i dette.

Kapittel 7.2.3. Fjerning av gjenstående fiskeredskap uten kjent eier og effektivisere opprydding

Våren 2025 vedtok Stortinget en endring i havressurslova som gir Fiskeridirektoratet hjemmel til å beslaglegge og destruere eller avhende umerket fiskeredskap der eieren ikke lar seg identifisere⁷. Loven trer i kraft 1. januar 2026.⁸ Seksjon for fiskerikontroll og veiledning er ansvarlig for oppfølging av den nye lovhjemmelen, i samarbeid med seksjon reaksjoner og Sjøtjenesten.

Arbeidet med å følge opp ny lovhjemmel tas med videre i ny handlingsplan mot marin forsøpling.

Kapittel 7.2.4. Utvikling av alternative materialer og redskapsdesign til bruk i fritidsfiske

Fritidsfiske inkluderes ikke direkte i arbeidet til SFlen Dsolve (se kapittel 7.1.6), men erfaringer og utvikling fra forskningen vil også kunne være nyttig for fritidsfiske-segmentet.

Initiativer tilknyttet fritidsfiske kan inkluderes i tiltaksområde for forskning og utvikling i ny handlingsplan ved relevans.

Kapittel 7.2.5. Bruk av nedbrytbare komponenter i fiskeredskap

Fiskeridirektoratet jobber med å gradvis innføre krav til rømmingshull (mistet teine vil åpne seg etter en viss tid og stoppe videre fangst og spøkelsesfiske) i alle varianter av teiner som benyttes i de ulike fiskeriene. Fra 2017-2025 er det innført slike krav for fiske med teiner etter hummer, taskekrabbe, sjøkreps, kongekrabbe, snøkrabbe, leppefisk og fisketeine (pågående prosess i 2025).

Rømmingshull i teiner forhindrer spøkelsesfiske, men reduserer ikke forsøplingen som tapte fiskeredskap medfører. Selv om arbeidet med implementering av krav om rømmingshull fortsetter i Fiskeridirektoratet, vil det derfor ikke inkluderes i ny handlingsplan mot marin forsøpling.

Kapittel 7.2.6. Merking av fiskeredskap

⁷ [Lov om endringer i havressurslova \(hjemmel for Fiskeridirektoratet til å beslaglegge og destruere eller avhende umerket fiskeredskap\) - Lovdata](#)

⁸ [Offisielt frå statsrådet 6. juni 2025 - regjeringen.no](#)

01.01.22 trådte høstingsforskriften i kraft. Av § 67 følger krav til merking av alle teine- og ruseredskaper som benyttes i fritidsfiske.

Elektronisk ID-merking ble tidlig i prosessen vurdert som prematurt som et merkekrav. Se nærmere beskrivelse under kapittel 7.1.9.

Arbeid med å utvikle og gjennomføre gode løsninger for merking av selve fiskeredskapen tas med videre under «sirkulær økonomi» i ny handlingsplan.

Kapittel 7.2.7. Bedret synlighet for redskap

I 2024 ble rapporten «Forvaltningen av sjøkreps i Norge» publisert. Arbeidsgruppen bak rapporten tilrådte at det innhentes mer data fra fritidsfisket etter sjøkreps og foreslo obligatorisk registrering av faststående bruk for fritidsfiskere som fisker sjøkreps. I tillegg til å fremskaffe data om innsats, vil en slik rapportering synliggjøre posisjonene på bruket for andre fiskere og vil kunne bidra til å unngå brukskonflikter/kollisjoner og begrense tap av bruk.

Arbeid med å utrede mulige løsninger for å redusere risiko for tap av redskap i fritidsfiske tas med videre under «forebygging under utøvelse av fritidsfiske» i ny handlingsplan.

Kapittel 7.2.8. Bedre oversikt over innsats i fritidsfiske

Det er utarbeidet et notat som beskriver utfordringene knyttet til lite data om innsats i fritidsfiske i Norge, samt forslag til å innhente mer kunnskap inkludert registreringsordning for fritidsfiskere etter modell for påmelding til hummerfiske.

Notatet er ikke behandlet og beslutninger om videre tiltak gjenstår.

Arbeidet videreføres ikke direkte i ny handlingsplan mot marin forsøpling, men relevante prosjekter eller aktiviteter knyttet til bedre oversikt over innsats i fritidsfiske kan inkluderes under «forebygging under utøvelse av fritidsfiske».

Kapittel 7.2.9. Rapporteringsplikt for tapt redskap i fritidsfiske

Rapporteringsplikt for tapte fiskeredskap i yrkesfiske sees på som et viktig tiltak for å redusere marin forsøpling og er svært kostnadsbesparende inn mot opprydningsarbeid. Fiskeridirektoratet har over flere år oppfordret fritidsfiskere til å rapportere inn tapt fiskeredskap i Fritidsfiskeappen. Det var opprinnelig en plan om å gjøre rapportering av tapte fiskeredskap lovpålagt for fritidsfiskere, på lik linje som for yrkesfiskere.

I 2022 ble det gjort et kartleggingsarbeid for hva utførelse og oppfølging av dette tiltaket vil innebære, og med bakgrunn i de store ressursene et slikt arbeid ville kreve av forvaltningen ble det besluttet at arbeidet ikke skal prioriteres.

Tiltaket videreføres ikke i ny handlingsplan, men under «forebygging under utøvelse av fritidsfiske» ønsker vi å bidra gjennom informasjonsspredning til at en høyere andel av fritidsfiskere melder tap av fiskeredskap i Fritidsfiskeappen.

Kapittel 7.2.10. Turistfiskebedrifters oppfølgingsansvar

Marin forsøpling fra turistfiskebedrifter er en tematikk som ikke er blitt prioritert i arbeidet med handlingsplanen, og vil heller ikke videreføres i ny handlingsplan mot marin forsøpling.

2.3. Akvakultur

Status for tiltakene i kapittel 7.3 i Handlingsplan 2021-2025

Kapittel	Tiltak	Status
7.3.1	Kommunikasjon om marin forsøpling	
	Spre planen i næringsorganisasjoner	
	Utrede å evt. Etablere arbeidsgruppe med næringsaktører	
	Etablere arbeidsgruppe med næringsaktører, årlig kontakt	
	Presentere handlingsplanen i aktuelle fora	
7.3.2	Konkret holdningsskapende arbeid	
	Konkret kunnskapskampanje	
	Produsere videoer for holdningsarbeid	
7.3.3	Starte dialog, marin forsøpling som obligatorisk faginnhold	
	Arbeide med implementering i VGS	
	Arbeid med utvikling av undervisningsopplegg	
7.3.4	Arbeide for tilgjengeliggjøring av gjenvinningsløsninger	
	Arbeide for utvikling av prosesser for behandling av avfall	
	Bidra i Miljødirs. arbeid med produsentansvarsordninger	
7.3.5	Deltagelse i SFI ved UiT, Dsolve	
	Innhente kunnskap om erstatninger for tradisjonell plast	
7.3.6	Gradvis inkludere marin forsøpling i eksisterende tilsynsystema	
	Utvide tilsynsgrunnlaget, undersøke anleggets nærområde	
	Vurdere egen tilsynspakke for marin forsøpling	
7.3.7	Gjennomgang av regelverk og ansvarsfordeling	
	Gjennomgang av regelverk rundt fortøyninger	
	Gjennomgå regler for opphugging/kapping av utstyr	
7.3.8	Utvikle instruks/mal for rydding på slettede lokaliteter	
	Opprette fullstendig oversikt over blåskjellanlegg	
	Undersøke kostnader og finansiering for opprydding	
	Utvide oversikten til andre arter av bløtdyr og/eller alger	
7.3.9	Utrede garantiordning for tillatelser til akvakultur av vannlevende planter tildelt før 01.06.2019	
7.3.10	Utrede nytten av register for lagring av komponenter	
	Arbeide med minimering av tillatt lagring av komponenter	
7.3.11	Utrede tiltakskostnader for havbruk	
7.3.12	Innhente kunnskap om mikroplast	
	Innhente kunnskap om ulike fôringssystemer	
7.3.13	Kapittel i HIs risikorapport	

Oppfølging av tiltakene og revidering av handlingsplan

Kapittel 7.3.1. Forebyggende arbeid gjennom dialog med næringsaktører

Tidlig i perioden ble det gjennomført flere tiltak som handlet om å informere om handlingsplanen. Det ble etablert en referansegruppe med representanter fra næringsorganisasjonene og Miljødirektoratet, og avholdt møte i 2022. I [Føringsbrev for akvakulturtilsyn 2023](#) ble presisert at informasjon om marin forsøpling skulle være på

agendaen i de regionale dialogmøtene som seksjon akvakulturtilsyn og veiledning skulle ha med næringen.

Det forblir viktig å kommunisere med havbruksnæringen og andre aktuelle aktører om farene og tiltak knyttet til marin forsøpling. Dette vil vi fortsette å jobbe med i tiden fremover, og videreføres i ny handlingsplan under «informasjon og bevisstgjøring», samt ved kontroll og veiledning.

Kapittel 7.3.2. Holdningsskapende arbeid

Plikter og ansvar knyttet forebygging av marin forsøpling i regelverket retter seg mot virksomheten. Det er ikke krav i regelverket som gjelder virksomhetens eller ansattes holdninger, det er virksomhetens ansvar å jobbe med det. I Miljødirektoratets forslag til utvidet [produsentansvar for utstyr fra fiskeri, fritidsfiske og akvakultur](#) er det krav om at produsent skal dekke kostnadene til informasjonstiltak og holdningsskapende arbeid rettet mot brukere, iht. EUs direktiv om plastprodukter (EU 2019/904) artikkel 8 nr. 9.

I 2024 ble det produsert en film rettet mot akvakulturnæringen og deres ansvar etter regelverket knyttet til forebygging av marin forsøpling, [Saman om reinare hav](#). Filmen hører naturlig sammen med tilsyn og veiledning.

Informasjon og bevisstgjøring knyttet til akvakultur er et kontinuerlig arbeid. Tiltak knyttet til dette videreføres i ny handlingsplan under «informasjon og bevisstgjøring». Veiledning til næringen tas med videre under «forebygging ved drift av akvakulturanlegg».

Kapittel 7.3.3. Implementering av obligatorisk faginnhold om marin forsøpling i utdanning for oppdrettere

Utdanningsdirektoratet har ansvar for læreplaner og faginnhold. Det har ikke vært aktuelle arenaer der Fiskeridirektoratet har kunnet bidra i utarbeiding av faginnhold i utdanninger.

SALT har på oppdrag fra Miljødirektoratet utviklet undervisningsopplegg marin forsøpling, [Blått ansvar](#), tilpasset videregående skoler som naturbruk, fiske og fangst og akvakultur. Fra 2021 er filmer og oppgaver distribuert gratis til skoler som har vist sin interesse.

Tiltakene ligger utenfor Fiskeridirektoratets myndighetsansvar. Dersom vi får henvendelse fra utdanningsmyndighetene om vi ønsker å bidra i utvikling av faginnhold, vil vi gjøre en vurdering.

Kapittel 7.3.4. Gode ordninger og systemer knyttet til mottak, håndtering og behandling av utrangert akvakulturutstyr

Akvakulturloven regulerer ikke akvakulturutstyr når det blir avfall, og Fiskeridirektoratet har ingen myndighet knyttet til avfall og avfallshåndtering.

Miljødirektoratet hadde høsten 2024 på høring av forslag til forskriftsregulering av utvidet produsentansvar for utstyr fra fiskeri, fritidsfiske og akvakultur, som inneholder plast, som foreslås regulert i nytt kapittel 7B i [avfallsforskriften](#). Fiskeridirektoratet har bidratt på forespørsel til Miljødirektoratets prosesser, deltatt i referansegrupper med mer, og avgitt høringssvar til høringen om innføring av utvidet produsentansvar.

Miljødirektoratets arbeid med produsentansvarsordningen er aktuelt å følge med på videre under «sirkulær økonomi» i ny handlingsplan. Vi fortsetter å bidra med faglig kunnskap i relevante prosesser etter forespørsel fra Miljødirektoratet. Dersom vi blir invitert i forskningsprosjekter e.l. kan deltakelse vurderes, forutsatt at det ikke kan oppstå uheldige

koblinger mellom kommersielle aktører og Fiskeridirektoratet som regelverksutvikler og tilsyns- og kontrollmyndighet.

Kapittel 7.3.5. Utvikling av alternative materialer og redskapsdesign til bruk i akvakultur

I tiltaket inngår deltakelse i «Senter for utvikling av bionedbrytbar plast til anvendelse i fiskeri og akvakultur» (SFI etablert høsten 2020) som ledes av UiT (nærmere beskrivelse under kapittel 7.1.6). Arbeidet har til nå omhandlet fiskeri. Hvis dette arbeidet framover også kommer til å omhandle havbruk, må relevant akvakulturkompetanse må kobles på.

Det var også et tiltak om innhenting av kunnskap «for eksempel gjennom å få utført en analyse av oppdrettsnæringen, om hvilke plastgjenstander som enklest kan erstattes med bedre alternativer for redusert plastutslipp, gjennom erstatning med alternative materialer, bedret miljødesign, osv.» Akvakulturloven er teknologinøytral og gjelder for innehaver av akvakulturtillatelse og vare- og tjenesteprodusenter. Næringen driver selv teknologiutviklingen innenfor rammen som følger av ulike regelverk og standarder. Strategisk akvakulturseksjon har ansvar for å utvikle og forvalte akvakulturelatert regelverk, samt bestilling av kunnskapsstøtte. Det ligger i dette å følge med på utviklingen, ny kunnskap og forskning.

Innhenting og bestilling av kunnskap er pågående aktiviteter og oppgaver som videreføres i ny handlingsplan under «forskning og utvikling».

Kapittel 7.3.6. Tilsyn

Det ble vurdert at tiltakene burde avvente nytt forurensningsregleverk for havbruk, som ble fastsatt av KLD og NFD februar 2024.⁹ Blant annet ble det innført krav om årlig befaring av utsatt strandsone og fjerning av avfall, der både Fiskeridirektoratet og statsforvalteren kan føre tilsyn ved de akvakulturanlegg som omfattes av forurensningskravene i akvakulturdriftsforskriften. For eksisterende akvakulturtillatelser er det overgangsperiode på to år. Fiskeridirektoratet og Miljødirektoratet samarbeider om veiledning til regelverket og rutiner for samordning av tilsyn.¹⁰

Utvide tilsynsgrunnlaget, undersøke anleggets nærområde: Seksjon akvakulturtilsyn og veiledning har under tokt startet med å undersøke akvakulturanleggets nærområde med drone for å se om bildene kan brukes til å identifisere marin forsøpling.

Tilsyn med krav knyttet til forebygging av marin forsøpling tas med videre under «forebygging ved drift av akvakulturanlegg» i ny handlingsplan.

Kapittel 7.3.7 Gjennomgang av regelverk for å sikre tydelig ansvar, spesielt knyttet til oppkapping/opphugging av akvakulturutstyr

Strategisk akvakulturseksjons så ikke grunn for gjennomgang av regelverk og ansvarsdeling. Myndighetsansvar følger av de ulike sektorlovene og delegeringer, og det følger av dette at det er overlappende myndighet. Det er også et pågående samarbeid med Miljødirektoratet om oppfølging av forurensningsregelverket for havbruk.

Tiltaket handler også om innføring av hjemmel for opprydding under drift ved skifte av fortøyninger. Det følger allerede av akvakulturdriftsforskriften § 17 om at akvakulturanlegg til enhver tid være ryddige og installasjoner kan kun oppbevares på en lokalitet i den grad det

⁹ [Nytt forurensningsregelverk for havbruk - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/no/nytt-forurensningsregelverk-for-havbruk)

¹⁰ [Forurensningsregelverket for havbruk | Fiskeridirektoratet](#)

skjer som ledd i driften. I merknadene¹¹ framkommer det at «Første ledd første punktum innebærer en plikt til fortløpende å fjerne avfall og holde akvakulturanlegget ryddig. Annet punktum er tatt inn for å presisere at installasjoner eller deler av installasjoner som ikke er i bruk, kan bidra til forurensning av omgivelsene og således ikke er tillatt.»

Arbeid knyttet til gjennomgang av regelverk og ansvar tas ikke med videre i ny handlingsplan.

Kapittel 7.3.8. Sikre opprydding av lokaliteter etter opphørt drift

Seksjon for akvakulturtilsyn og veiledning har ansvar for oppfølging av aktivitetskravet i tildelingsforskriftene og oppryddingsplikten i akvakulturdriftsforskriften. Dette inngår i faste oppgaver for akvakulturtilsyn, og [Prosedyre for tilbaketrekking av passive lokaliteter og/eller tillatelser](#) beskriver hvordan oppryddingen kan dokumenteres.

Fylkeskommunene kan trekke tilbake lokalitetsklaring etter samtykke fra innehaver¹², og informasjonen om dette mottas av arealseksjonen. Seksjon for akvakulturtilsyn og veiledning vil i slike tilfeller ikke ha kjennskap til at lokaliteten er trukket tilbake og at innehavers oppryddingsplikt har startet. Rutiner på tvers av divisjonene må sikre at seksjon for akvakulturtilsyn og veiledning kan følge opp oppryddingsplikten i disse sakene.

Et av tiltakene var å undersøke hvor mange dekar en gjennomsnittlig blåskjelltillatelse er, som grunnlag for estimert kostnad for opprydding og eventuelle finansieringsløsninger. Blåskjelltillatelser avgrenses i dekar, og opplysninger om dette kan hentes fra Akvakulturregisteret. Både Fiskeridirektoratet og Kystverket har erfaring fra tidligere runder med opprydding av eierløse blåskjellanlegg.¹³

Kontinuerlig pågående og faste oppgaver for akvakulturtilsyn videreføres i ny handlingsplan under «forebygging ved drift av akvakulturanlegg».

Kapittel 7.3.9 Garantiordninger for opprydding

Det er ikke aktuelt å utrede sikkerhetstillegg eller lignende for tillatelser for tillatelser tildelt før krav om dette ble fastsatt, verken for vannlevende planter eller blåskjell. I [høringsbrev fra NFD av 7.9.2017](#) framgår at «En sikkerhetsstillegg vil bare kunne virke fremover i tid og vil ikke ha virkning for tillatelser som allerede er gitt uten krav om slik sikkerhetsstillegg.»

Kapittel 7.3.10 Kontroll av lagrede oppdrettskomponenter

Lagring av hele eller deler av et akvakulturanlegg må avklares etter havne- og farvannsloven og/eller plan- og bygningsloven. Fiskeridirektoratet har ikke noen myndighet i slike saker.

Fiskeridirektoratet gav 18.3.2021 en avklaring om lagring av akvakulturanlegg i sjø og på land, som presiserer at «[...] oppbevaring av utstyr som ikke er knyttet til en eller flere tillatelser på en godkjent lokalitet, ikke er omfattet av akvakulturregelverket. Oppryddingsplikten etter regelverket kommer heller ikke til anvendelse her.»¹⁴

Det er ofte uklart hvorvidt utstyr som observeres utenfor akvakulturlokalitet er lagret eller tapt. Oppfølging av tips om forurensning/lagring av oppdrettsutstyr er en av de [faste oppgavene](#) til seksjon akvakulturtilsyn og veiledning som videreføres i revidering av handlingsplanen.

¹¹ Høring - forslag til forskrift om drift av akvakulturanlegg, 20. oktober 2004.

¹² Laksetildelingsforskriften § 9-1 andre ledd.

¹³ Av nyere dato er oppryddingen i 2021 der Fiskeridirektoratet ryddet 15 anlegg etter konkurs i Agder Mussels. Kystverket gjennomførte i 2020 [oppryddingsprosjekt finansiert med korona-midler](#),

¹⁴ Websak 20/14364-2.

Strategisk akvakulturseksjon og seksjon akvakulturtilsyn og veiledning har påpekt at det er behov for å presisere tydeligere direktoratets oppfølging av tips iht. myndighet etter akvakulturloven.

Oppfølging av tips om marin forsøpling innenfor vårt myndighetsansvar tas med videre under «tips om marin forsøpling og rapportering av tapt redskap» i ny handlingsplan, og under «tap av utstyr i akvakultur» skal det vurderes behovet for å innføre nytt krav om merking av utstyr i akvakultur der formålet er å kunne finne eier ved tap av utstyr og behovet for en ny bestemmelse om plikt for eier til å melde fra om tap av utstyr i akvakultur.

Kapittel 7.3.11. Utrede tiltakskostnader

Det er ikke aktuelt å utrede kostnader av ulike tiltak knyttet til innhenting av kunnskap og utvikling av bærekraft og redusert marin forsøpling fra havbruk for å danne grunnlag for fremtidig finansiering over statsbudsjettet, tilsvarende post 22 fiskeriforskning- og overvåking.

Kapittel 7.3.12. Innhente kunnskap om miljøavtrykk fra akvakulturutstyr

Strategisk akvakulturseksjon har ansvar for å utvikle og forvalte akvakulturrelatert regelverk, samt bestilling av kunnskapsstøtte. Det ligger i dette å følge med på utviklingen, ny kunnskap og forskning.

I budsjett 2025 har Miljøseksjonen fått midler til kunnskapsinnhenting om plast i havbruksnæringen. Det er satt ned en arbeidsgruppe med representanter fra Miljøseksjonen, Strategisk akvakulturseksjon, Seksjon for akvakulturtilsyn og veiledning og Kommunikasjonsavdelingen som skal gjennomføre kunnskapsinnhentingene høsten 2025.

Innhenting og bestilling av kunnskap er pågående aktiviteter og oppgaver som videreføres i ny handlingsplan under «forskning og utvikling».

Kapittel 7.3.13. Kapittel i Havforskningsinstituttets årlige risikorapport for norsk fiskeoppdrett

Dette ble tatt opp med Havforskningsinstituttet tidlig i perioden, og er noe de må vurdere om og når det er grunnlag for dette.